

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemai nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 211.

V Ljubljani, v petek 16. septembra 1898.

Letnik XXVI.

Za politično svobodo.

Na drugem mestu objavljamo sklep odbora katol. polit. društva, v katerem vodstvo katoliško-narodne stranke oficijelno izjavlja svoje mnenje o znani aferi dr. Gregorič-Koblar in sicer v istem smislu, kakor je že »Slovenec« označil svoje stališče. — Vse slovansko časopisje razven »Naroda« in njegovih trabantov je obsojalo postopanje deželnega odbora kranjskega, ki je šel tako daleč, da je dvema deželnima uradnikoma prepovedal sodelovati pri »Slovenskem Listu«, čin, s čemur se uničuje vsaka politična svoboda, vsakemu državljanu zagotovljena v državnih temeljnih zakonih.

Dr. Tavčar, ki je še nedavno s tolikim ponosom se kazal kot branitelja misli svobodne, sam čuti, kako je uprav to svoje načelo pri tej gonji proti dr. Gregoriču in Koblarju teptal z nogami, zaradi tega je v »Narodu« z loparjem planil po onih, ki so grajali sklep deželnega odbora. — Vzlasti je udrihal po našem listu in pri tem sklical vse »tuleče dervise« iz Turčije, da so bili priče surovosti »Narodovih« člankov. Na take izbruhe posurovele journalistike seveda nočemo reagovati, pač pa na to, kar je »Narod« zadnje omenil v tej zadevi, da je bil sklep deželnega odbora soglasen in solidaren.

Mi sicer ne vemo, kako se je to glasovanje vršilo, ker nismo v tako srečnem položaju, da bi nam kedo izdajal tajnosti glasovanja v deželnem odboru, menili smo pa sodeč po zdravi pameti, da se tej gonji nista pridružila naša somišljenika v dež. odboru; in zato smo odgovorno delali za ta nečuten sklep v dobi sprave posebno karakteristično večino Schaffer-Tavčarjevo.

Mi tudi še sedaj ne vemo, kako se je ta sklep vršil, vendar naj se je vršil kakorkoli, naj bi bili ta sklep v deželnem odboru sklenili tudi sami klerikalci, mi ta sklep odločno obsojamo, ker teptajoč zakonito zajamčeno osebno in politično svobodo, daleč presega kompetenco deželnega odbora.

Kolikor nam znano, deželni odbor za deželne uradnike doslej še ni izdal nobene službene pragmatike, po kateri naj bi si dež. uradniki uravnali svoje delovanje in po kateri bi se njih delovanje tudi sodilo. Vsled tega moral bi bil dež. odbor delovanje dr. Gregoriča in Koblarja presoati samo na temelju splošnih zakonitih določb glede razmerja med uslužbenci in njihovimi gospodarji. Po teh določbah bi bilo proti imenovanima uradnikoma mogoče postopati samo tedaj, če bi svojih službenih dolžnostij ne izpolnovala ali pa če bi bila deželni odbor žalila. Tega pa dr. Gregorič in Koblar nista zakrivila, kakor sploh »Slov. List« nikdar ni žalil deželnega odbora, ko je polemizujoč s »Slov. Narodom« grajal in obsojal politiko njegovega glavnega urednika dr. Tavčarja. Pa tudi če bi bil dež. odbor vsled žalitve njega samega opravičen proti dež. uradnikom postopati, vendar nikdar in nikoli nima pravice, jim za vso bodočnost kakoršnokoli — tudi nepolitično in nepolemično — sodelovanje pri kakem listu prepovedovati ali jih prisiliti, da izstopita iz konzorcija kakega lista. To je naše prepričanje, ki je vtemeljeno v zdravi pameti in pa tudi v naših zakonih, o kojih je še nedavno tega »Narod« sam trdil, da so vspeh liberalstva, katere pa so naši in tuji liberalci že tolikrat sami zatajili.

Cesarica Elizabeta †.

V sredo ob 9. uri zjutraj pričel se je iz Geneve v Švici, kjer se je izvršilo krvavo, grozovito dejanje, pomikati posebni dvorni vlak s truplom presvetle cesarice proti domovini avstrijski, ki plaka žalosti in tuge. Zgodaj zjutraj zbrale so se neštete množice v mestu, da v tihi žalosti in sožalju spremijo krsto z nedolžno žrtvijo zverinskega človeka iz hotela Beaurivage do kolodvora. Na strehah in drevesih so ljudje iskali prostora, da so neme priče žalostnega spreveda. Gasilno društvo je vzdrževalo red po ulicah. Pred 9. uro so se zbrali v hiši žalosti predsednik švicarske republike Ruffy, avstrijska naselbina in razni dostojanstveniki. Ob 1/9. uri je šest mož vzdignilo krsto ter jo poneslo na okrašen voz, v kateri so bili vpreženi štirje konji. Za krsto so stopali jokajoč spremstvo cesaričino, zvezni svet in oblastva. Pred mrliškim vozom je korakal oddelek švicarskih vojakov, za vozom sta sledila dva voza z venci. Za sprevedom je sledil zopet oddelek vojakov. Mnogi spremljevalci so glasno jokali. Ves kolodvor je bil okrašen s cvetjem, glavni vhod črno prevlečen, na stenah so viseli grbi s črko E brez krone. Vozu s krsto so bili pripeti voz za služabno osebje, dva za spremstvo, jeden za strežaje in dva za prtljago. Do Curiha je vodil vlak vrhovni ravnatelj Ruchonnet, od avstrijske meje pri Buchsu dalje dvorni svetnik Drahtschmidt.

Skozi okna mrliškega voza je bilo mogoče videti krsto na vzvišenem podiju; na krsti so venci portugalske in rumunske kraljice, generala

LISTEK.

„Hiranje darvinizma.“

Gospod urednik! Zadnjič je prinesel »Slovenec« članek, preložen po »Westf. Merkur«-ju, pod naslovom: »Hiravost darvinizma«. V njem se trdi, da darvinizem vse bolj izgublja tla. Že Kölliker, Schaafhausen, Nägeli, Wiegand so zmajevali z glavami, a celo Claus se ne izraža v svoji zoologiji nikakor ne »navdušeno« za selekcijsko teorijo Darwinovo.

Jaz ne vém, kdo Vam je preložil tisti članek. Izvestno bi bilo želeti, da bi imel članek še več podatkov, toda kdo more zahtevati od političnega lista celih razprav o darvinizmu? Sicer pa je bil članek vesten, in ne malo sem se začudil, ko so mi pravili prijatelji, da se je nekdo v »Narodu« močno razhudil, da očita »Slovencu« zlobo in nepoštenost in ne vem kaj še. Jaz imam malo »strastice«, da take stvari rad prebiram, in zato mi ne bodete zamerili, da sem si izposodil »Slovenski Narod«. Kako sem se razveselil, ko sem prebral »moto« iz samega sv. Avguština: »Occultari potest ad tempus veritas, vinci non potest«. Tako je, sem dejal: resnica ne more ostati za vedno prikrita — in bral sem podlistek »o hiranju darvinizma«.

Gospod urednik! Naj Vam odkrito povém, da sem bil prav žalosten, ko sem odložil list iz rok. Spoznal sem, s kakšnim uboštvom nekateri pokrivajo svoje prepričanje!

Sodite sami! Kaj pravi »Slov. Naroda« podlistkar?

1. »Mi se ne maramo spuščati v stvarno polemiko s »Slovenčevim« protidarvinovcem«. Zakaj ne? Zato ne, pravi, ker Slovenci nimamo pravice soditi o upravičenosti ali o neupravičenosti darvinizma. »Mnenja smo, da vprašanje o veljavi teorij o transmutaciji, descendeni ter o prirodni selekciji organskih bitij ne spada pred forum slovenskih časopisov, ne znanstvenih, še manje pa političnih. Te teorije štejejo njih privrženci mej najznamenitejše in najodličnejše čine človeškega duha; njih koncepcija in utemeljitev sta plod najnovejše dobe znanstva in trebalo je poprej sto- in tisočletnega znanstvenega dela, predno je znamenita intelektualna stavba dospela do sedanjega viška. Tega znanstvenega dela se Slovenci niso znatno udeležili.«

Ergo Slovencem ne gré nobena beseda o upravičenosti ali neupravičenosti darvinizma in drugih takih problemov.

Klasično! Vsi tisti torej, ki se v Slovencih prištevajo med zastopnike modernega svetovnega

naziranja, so vsprejeli to naziranje, brez vsega razbora, brez svoje sodbe, brez svoje glave! Naziranje so jim na visokih šolah zastopniki drugih narodov le — »sugerirali«. Slovenci ne smejo sami soditi o upravičenosti ali neupravičenosti takih problemov! Zastopniki kulturnih narodov so dejali: Darwinova teorija je »plod najnovejše dobe znanstva«, naši Slovenci pa so se poklonili do zemljice črne ter tudi dejali: Darwinova teorija je plod najnovejše dobe znanstva. Zastopniki kulturnih narodov so dejali: krščanstvo je premagano stališče, naši Slovenci pa so zopet tudi dejali: krščanstvo je premagano stališče! To je torej tisto »prepričanje«, ki o njem nekateri toliko govoričijo! Saj se nam je zdelo malce tako, a »Narodov« podlistkar je prevzel žalostni nalog, da nas je tega kar pridušil!

2. Slovenci, pravi dalje podlistkar »Sl. N.«, imamo, dokler nam ne napoči »zlata doba blagostanja«, samo pravico, »paznim očesom motriti in zasledovati, kako napreduje velika kulturna stavba znanosti in umetnosti«, seveda brez svoje sodbe, brez glave, samo z očesom motriti, a — ne soditi! »Dokler nimamo slovenske znanstvene revije, ki bi nas seznanjala in opozarjala na napredovanje človeškega uma, nam naši politični časniki ponudijo sedaj pa sedaj kak znanstveni ali umet

Berzeviczyja, grofinje Sztaray, dr. Kromarja in služabništva. Na vrhu je bila lavorjeva krona, darovana od švicarskega naroda. Ob tri četrt 9. uro so krsto vzdignili v voz, blagoslovil jo je škof iz Freiburga. Zvezni predsednik Rusy je imel kratek, pristrčen nagovor. Mej tem so zvonili zvonovi vseh cerkva v Genevi. Ob enem so odpejali tudi posteljo, na kateri je cesarica izdihnila. V hotelu napravijo spominsko ploščo.

Povsod mej vožnjo so truplu cesaričinemu izražali spoštovanje. V Lausannu, Freiburgu, Bernu in Curihi so se na kolodvorih zbrali zastopniki raznih oblastev, zvonili so po vseh cerkvah. Na mejo v Buchsu je došel vlak ob 11. uri 30 min. po noči; na kolodvoru sta rumunski kralj in kraljica položila na krsto dva velika venca.

V Inmost je došel vlak včeraj zjutraj ob 7. uri 22 minut. Po mestu vihralo črne zastave, ob prihodu vlaka so zvonili vsi zvonovi. Na kolodvoru so bili zbrani ces. namestnik grof Merveldt, župan, duhovščina, dež. glavar, častniki in razni zastopniki. Na krsto so položili pet vencev. Ob odhodu vlaka so dame pokleknele.

Sožalja.

Kakor smo že omenili, došlo je našemu vladarju povodom grozne smrti cesarice Elizabete veliko število sožalnih brzojavk. Mej drugimi so izrazili svoje sožalje vsi vladarji. Mej prvimi je bil seveda sv. Oče Leon XIII., ki je z naslednjimi besedami izrazil čutila svoje velike žalosti:

»Podvizamo se, da izrazimo Vašemu Veličanstvu svojo najglobokejšo žalost in svoje največje ogorčenje nad prokletstva vrednim in barbarskim napadom na cesarico. — Mi molimo za plemenito dušo vzvišene žrtve in iskreno prosimo Boga, naj On, v čegar moči je, krepí Vaše Veličanstvo v tej grozni nesreči in v tej bridki, najsvetejša čutila zadevajoči poskušnji, in vsled tega podeljemo Vašemu Veličanstvu in celi cesarski in kraljevi rodbini iz globočine svojega bolešno potrtega očetovskega srca svoj prav posebni blagoslov.

Rim, 11. septembra 1898.

Leon XIII.

Nemški cesar Viljem je poslal naslednjo brzojavko:

»Ravnokar povrnivši se z velikih vojaških vaj zvedel sem grozno novico o najgrozovitejšem vseh činov; globoko presunjen in še preveč vznemirjen, morem komaj najti besed, da Ti povem, kako čutim za Tebe in žalujoč soobčutim težko izgubo. Poskušnja Gospodova je, ki je mi ljudje ne moremo umeti in ki nas le tlači s svojo grozovito težo; toda to je za nas uboge ljudi jedina tolažba, da je od zgoraj tako določeno.«

»Vaterland« poroča: Nj. Veličanstvo presvetli cesar, nadvojvoda Franc Salvator, nadvojvodinja Marija Valerija, princ Leopold Bavarski in prince-

niški pregled in le hvaležno bi odobraval, ako se »Slovenec« loti naloge, da nam stvarno in nepristransko očrta razvoj in današnje stališče tako važnih problemov kakor so: Kant-Laplaceova teorija o razvoju našega solnčnega sistema, Lyellova teorija o geološkem razvitku zemeljske skorje in pa Lamarckova teorija o transmutaciji in descendenenci organskih bitij naše zemlje, katero je podprl in utemeljil Darwin s svojim naukom o prirodnem izboru. Saj so te tri dopolnjujoče se teorije mogočno vplivale ne le na prirodoznanje, nego tudi na druga znanstva, pred vsem na filozofijo in na svetovno naziranje izobražencev vsega sveta. A nam Slovencem jih še nikdo ni raztolmačil v materinščini!

Stojmo! Ko bi »Narodov« podlistkar količkaj poznal slovensko slovstvo, bi mu bilo znano, da »Katoliški Obzornik« že drugo leto priobčuje razpravo o darvinizmu, in sicer — bodi nam dovoljeno dodati še to — temeljito razpravo! V tej razpravi se podlistkar »Narodov« lahko pouči, kako je darvinist Hückel sleparil ljudi¹⁾; pouči se, da so med nasprotniki darvinizma kapacitete, kakor His, Moebius, Snell, v. Kolliker, Askenasy, Naegeli, Quatrefages, Virchow, Du-Bois-Reymond, Bunge, Mečnikov, Wiegand, v. Hart-

sinja Gizela s sinom Jurijem so včeraj v kapeli v Schönbrunnu prejeli sv. zakramente.

Po pogrebnih slovesnostih izdà cesar oklic »Mojim narodom«, v katerem se bo prebivalstvu zahvalil za izraze sočutja. Manifest pričakujejo v nedeljo, 18. t. m. in se objavi v vseh občinah cele monarhije.

Dunaj, 16. septembra. Po običajnem obredu so vsprejeli truplo pokojne cesarice. Posebni dvorni vlak je prišel na okrašen zapadni kolodvor sinoči ob 10. uri zvečer, pričakovali so ga prvi dvornik, dvorni dostojanstveniki, častniški kor, duhovščina in častna stotnija. Po blagoslovljenju se je pomikal spreved proti dvoru. Po vsej poti je stal vojaški špalir, za katerim je bilo na tisoče ljudstva, vsi odkriti in v tihi žalosti. Povsod so bile impozantne dekoracije žalosti. Krsto so položili v dvorni kapeli, kjer se je vršilo drugo blagoslovljenje; najvišji dvornik je vsprejel ključ od krste, cerkev so nato zaprli.

Cesar se je iz Schönbrunna pripeljal v dvorno palačo in se udeležil blagoslovljenja trupla.

Na vseh postajah, koder je včeraj vozil posebni dvorni vlak truplo presvetle cesarice, so bile velike množice ljudstva, ki so cesarici skazovale zadnjo čast. V stolnih mestih so čakali vlaka deželni predsedniki, duhovščina, častniki, uradniki in korporacije. Povsod so stale častne stotnije in polagali so vence na krsto. Vsi načelniki so dvorniku grofu Bellegarde izražali sožalje. Ob kolodvorih je bilo povsod na tisoče ljudstva, vsi zvonovi so zvonili, trgovine so bile zaprte.

K pogrebu pridejo nemški cesar Viljem, bavarski regent princ Luitpold, srbski kralj Aleksander, rumunski kralj Karol, saksonski Albert, veliki knez Aleksej in italijanski prestolonaslednik. Vsi izstopijo na dvoru, ostali knezi v hotelih. Vsi so odklonili oficijelni vsprejem, na kolodvorih jih vsprejmo častni strežaji in diplomatski zastopniki. Špansko kraljico in švedskega kralja bodeta zastopali deputaciji.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. septembra.

Sporazumljenje mej državnozborskim strankami doseže se baje že takoj prve dni državnozborskega zasedanja. Vsaj tako računajo nekateri člani desničarskih klubov. »Reichswehr« poroča iz zanesljivih virov sledeče: Dne 20. t. m. se snide izvrševalni odbor desnice. Pričakovati je, da izide od te strani inicijativa za sporazumljenje mej desnico in levico. V tem slučaju predloži ministerski predsednik grof Thun v jedni prvih sej poslanske zbornice načrt jezikovnega zakona ter

mann, Baer²⁾ tam najde tudi sodbo dr. med. Alberta Molla: »Die Principien, die der Darwinismus für die Entstehung der Arten und für die Abstammung des Menschen von niederen Organismen annimmt, sind schliesslich doch nicht geeignet, das Rätsel der Descendenz zu lösen.«³⁾ Ne vemo, ali »Narodov« podlistkar vsega tega ne ve, ali pa nalašč taji, da bi se lože spravil na kratek članek v političnem listu, in sicer — nota bene! — na članek, ki je vrhu tega še preložen!

Ko bi mi bili hudobni, bi dejali podlistkarju: I, kaj se pa obreglaš? Slovenci, praviš, da nimamo pravice soditi o upravičenosti ali neupravičenosti darvinizma. Dokler nimamo znanstvene revije, praviš zopet, naj le politični časopisi sedaj pa sedaj ponudijo kak pregled. Kaj pa je »Slovenec« drugega storil? Prinesel je pregled o »današnjem stališču« darvinizma, in ker mu, kot slovenskem u časopisu, ne gre svoja sodba, je ta pregled lepo preložil iz časnika »velikega kulturnega naroda«.

Tako bi mi lahko rekli, ko bi bili hudobni, in res ne vemo, kaj bi mogel podlistkar odgovoriti. Toda mi smo prav dobre volje in radi potrpiamo, da slovenski podlistkar »Narodov« izreka svojo sodbo o članku iz časnika velikega kulturnega naroda. (Konec sledi.)

ob enem načrt, s katerim se preklicujeta sedanjí jezikovni naredbi. — Nikakor ni dvomiti, da bo desnica in vlada vse poskusila, da se konečno vender doseže sporazumljenje mej parlamentarnimi strankami, toda vprašanje je, kako bodo levčarji zadovoljni z napovedanim jezik. načrtom. Ako bo načrt tak, da mu ne bodo ugovarjali Čehi in ostali Slovani, je gotovo, da mu ne bodo hoteli pritrditi germanski voditelji, nasprotno pa gotovo ne bodo in ne smejo pritrditi slovanski zastopniki načrtu, s katerim bi bili zadovoljni levčarji. Grof Thun bo moral torej pokazati vso svojo spretnost, ako hoče letos razvozljati gordijski voz.

Proti anarhistom. Skoro po vsakem zavratnem napadu na kakega višjega dostojanstvenika so razni listi sprožili misel, naj se nekaj ukrene, kar bi vsaj nekoliko zagotovilo varnost pred napadi od poživinjene anarhističke družbe. Toda kmalu so zopet utihnili vsi taki glasovi, bodisi da se gotovim krogom ni zdelo vredno podrobneje se pečati s to kočljivo zadevo, bodisi da so dospeli do prepričanja, da se z navadnimi policijskimi sredstvi ničesar ne doseže. Umevno je, da so se po groznem dogodku v Genevi zopet oglasili razni, pred vsem nemški, ruski, angleški, pa tudi italijanski listi, ter zahtevali naglo od pomoč. Ta glas sicer ni bil zaman, kajti iz Berlina se že poroča, da vabi nemška vlada na mejnarodno konferenco, pri kateri bi se delegatje vseh držav posvetovali o sredstvih proti anarhizmu. Konferenca naj bi se vršila še preje nego mirovna, ki jo v svoji okrožnici želi ruski car. Mej prvimi se je baje odzvala Švica, pa tudi druge države so neki voljne odposlati svoje delegate. Namerava se pred vsem odpraviti dosednji nadzorstveni zistem ter uvesti mesto tega zistem, po katerem bi bili anarhisti osamljeni. Pred vsem se mora vsaka država zavezati, da bo takoj izgnala vse ptuje anarhiste, lastne pa skrbno čuvala in jih naredila neškodljive. To je nekak načrt, o katerem se bo posvetovala mejnarodna konferenca, ako se sploh snide. Misel sama na sebi gotovo ni napačna in tudi ni dvoma, da bi se s tem nekaj ne doseglo, toda pravo sredstvo proti anarhistički zaroti to nikakor ni. Ako se hoče res kaj uspešnega storiti proti tej kugi sedanje človeške družbe, treba je, da se ozdravi cela družba z zdravili, ki jih ne podajajo policijske naredbe in bajoneti.

Mirovni klic ruskega carja. Včeraj smo omenili, s kakimi besedami je odgovoril nemški cesar na okrožnico ruskega carja Nikolaja in da so njegove besede vzbudile veliko ogorčenje v ruskem časopisu. Izvzeti pa treba tu ruske oficijozne liste, ki vse drugače umevajo navedene besede. Jeden izmed teh listov piše namreč: Dokler se ni vršila mirovna konferenca, bo vlada vsake države tako mislila in delala, kakor cesar Viljem. Tudi Rusija, ki sklicuje mirovno konferenco, niti trenotek ne bo jenjala skrbeti za spopolnitev in izobrazbo svoje armade, v kateri uvidi jedino mirovno poroštvo, dokler ne zaslede države drugega sredstva, ki ne bo zahtevalo tolikih žrtev. — Popolno umevno je res, da Rusija sama ne smeta kaj izvajati skrajnih posledic, gotovo pa je, da Rusija komaj čaka trenotka, ko se uresniči carjeva zlata misel, mej tem ko tega o Nemčiji, posebno pa še o cesarju Viljemu, vsaj sedaj še ne moremo reči.

Premirje mej Španijo in Ameriko. Mirovni zapisnik, kakor ga je svojedobno začrtala ameriška vlada v Washingtonu in mu je pritrdil Sagastov kabinet, sta te dni po deloma precej burni debati odobrili tudi obe madridski zbornici, ki sta bili jedino radi tega sklicani h kratkemu izrednemu zasedanju. Včeraj je ministerski predsednik že prebral v obeh zbornicah dekret, s katerim se zaključuje izredna sesija. Premirje je toraj sklenjeno in obe stranki odobreno. Dne 1. oktobra ali po drugih virih že 25. t. m. se snidejo delegati španske in ameriške vlade v Parizu h konferenci, pri kateri se bo sestavila in sklenila definitivna mirovna pogodba. Ameriški člani te mirovne komisije, katerih je, kakor znano, pet, odpotujejo jutri iz Novega Jorka. Mirovno vprašanje pa najbrže ne bo tako naglo rešeno, ker niti v Španiji, niti v Ameriki niso jedini glede zahtev, ki naj bi jih stavili svojemu nasprotniku.

¹⁾ »Katoliški Obzornik« I. 1898, str. 151, 152.

²⁾ »Kat. Obzornik« I. 1898, str. 156.

³⁾ »Kat. Obzornik« I. 1898, str. 145.

Poziv gospem ljubljanskim.

V soboto, dné 17. t. m. ob štirih popoldne bode na Dunaju slovesni pogreb Nje Veličanstva pokojne cesarice.

Le malokaterim iz našega mesta je dano, da se udeležijo tega žalnega izprevoda in se tako poslednjič poklonijo vzvišeni nepozabni pokojnici; nam ženam preostaje le molitev. Zatorej pozivljem vse častite p. n. gospe ljubljanske k molitvi in se sosebno obračam do gospá društvenic krščanske ljubezni sv. Vincencija de Pavla, do pokroviteljice Elizabetine otroške bolnice, do članic patrijotskega gospejnega pomožnega društva Rudečega križa itd., itd. s prošnjo, da bi se v soboto ob šestih popoldne, ko bodo zvonovi vseh cerkvá klicali k pobožnosti, zbrale v stolni cerkvi in iskreno molile za dušno blaginjo Nje Veličanstva pokojne cesarice, za našega ljubljene in tako bridko izkušane vladarja in za vso njegovo visoko rodovino.

V Ljubljani, dné 15. septembra 1898.

Olga baronica Hein,
porojena **grofica Apraxin.**

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. septembra.

(Presvetli knez in škof) se je danes po noči odpeljal na Dunaj, da se udeleži pogreba cesarice Elizabete. — Včeraj je že odšel na Dunaj tudi prelat dr. Kulavic.

(Afera dr. Gregorič-Koblar.) Odbor »Kat.-pol. društva« je glede Koblar-Gregoričeve afere v včerajšnji seji sklenil nastopno resolucijo: Odbor »Kat.-pol. društva« glede Koblar-Gregoričeve afere obžaljuje in oestro obsoja postopanje deželnega odbora kranjskega, ker se je s tem kršila politična svoboda, zaječena v državnih temeljnih zakonih. — Več o tej zadevi na vvodnem mestu.

(Volilski shod) bode prihodnjo nedeljo 18. t. m. ob 3. uri popoldne v St. Jurju pod Kumom; poročal bode o deželnem zboru poslanec dr. Žitnik. Povabljeni so volivci iz okolice.

(Naučno ministerstvo) je odredilo, da jutri, na dan pogreba presvetle cesarice na vseh šolah odpade šolski pouk. Šole, kjer se je poduk že pričel, naj imajo sv. mašo za pokojno cesarico dne 17. ali 19. t. m.; kjer pa se poduk pozneje prične, v prvem tednu šol. poduka.

(Sožalje) je izrekel pri deželnem predsedstvu odbor kat. pol. društva po svojem podpredsedniku dr. Papežu.

(Žalovanje v Ljubljani.) Lepo in ganljivo izraža ljubljansko prebivalstvo globoko in odkritosrčno žalost povodom nesrečne smrti preljubljene cesarice Elizabete. Skoraj z vseh hiš vise velike črne ali cesarske zastave s črnimi trakovi. Po mnogih izložbenih oknih večjih prodajalnic so postavljene podobe ali doprsni kipi pokojne cesarice s črnimi zagrinjali in primernim okrasjem. Pred vsakim takim oknom se občinstvo ustavlja v tihi žalosti. — V znamenje žalosti in povodom pogreba bode jutri tukajšnja c. kr. glavna tobačna zaloga popoldne zaprta; zadruga gostilničarjev in kavarnarjev je sklenila, da so jutri popoldne od 4. do 6. ure vse gostilne in kavarne zaprte; tvrdka Tönnies nam dalje naznanja, da imajo vsi delavci jutri opoldne prosto in da bode vsem drugim tvrdkam doposlala vabilo, naj isto store. Posebna deputacija tukajšnjih industrijcev izrazi svoje sožalje pri dež. predsedstvu. — Nadalje naznanja trgov. in obrtna zbornica za Kranjsko, da bodo vsled želje, izražene od več gg. trgovcev in obrtnikov, ti povodom pogreba Nj. c. in kr. Veličanstva pokojne cesarice Elizabete svoje prodajalnice v soboto dne 17. septembra popoldne zaprli.

(Marijina kongregacija ljubljanskih mož) se zbere jutri ob 6. uri zvečer v kapelici sv. Jožefa, da moli povodom smrti presvetle cesarice sveti rožni venec in officium defunctorum. K tej molitvi so povabljeni tudi drugi gospodje.

(Začetek šol) Danes in jutri vsprejemajo učence in učenke na vseh tukajšnjih ljudskih šolah. Učenci, ki ne stanujejo v Ljubljani, morajo imeti dovoljenje za vsprejem od mestn. šolskega sveta.

(Odbora moške in ženske šentpeterske podružnice sv. Círla in Metoda) najuljudneje vabita vse

častite člane k sv. maši zadušnici, katera se bode darovala za Njeno Veličanstvo presvetlo cesarico v ponedeljek, 19. t. m., ob polu 8 uri zjutraj v župnijski cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Prosi se, da bi častiti člani prišli, kolikor mogoče, v črni obleki.

(Darilo.) Deželna vlada je Fr. Kržišniku iz Kostanjevice priznala 26 gld. 25 kr., ker je dne 3. julija rešil iz vode Jos. Božiča.

(Volilni shod na Kapeli pri Radgoni) vršil se bode v nedeljo, dne 18. septembra popoldne ob 3. uri v gostilni gosp. L. Horvata. Poročal bode gosp. dr. Lavoslav Gregorec o političnem položaju in o svojem delovanju v državnem zboru, gosp. dr. Franjo Rosina o deželnem zboru. Naj se volilci gornjeradgonskega okraja udeležijo tega podučnega shoda v obilnem številu.

(Dekleta sevške doline.) ki se hočejo natančneje poučiti o Marijinih družbah, so povabljene za v nedeljo 18. septembra, popoldne ob pol treh k družbenemu shodu v Marijino cerkev na Suši pri Zalem Logu.

(Ogenj.) Dne 13. t. m. je pričelo goreti pri Andreju Markežu v Srednji Vasi. Ogenj so hitro zadušili. Pri tej priliki pa je, morda vsled strahu, nenadoma umrl 60letni mizar Miha Pogon.

Društva.

(»Zveza slovenskih posojilnic« v Celji) namerava izdati tudi letos »Letopis«, sličen lanskemu letniku, obsegajoč pa le »statistične« podatke vseh slovenskih posojilnic. Ker je tako gradivo ne le samo v marsikaterem oziru važno in podučljivo, ampak naravnost potrebno, uvrstili bi radi v isto vse slovenske in istrskohrvaške posojilnice brez izjeme in ne glede nato, ali so član »Zveze« ali ne. Vkljub večkratnim prošnjam pa nam iz nam neznanih vzrokov, še do danes ni bilo mogoče dobiti računskih zaključkov od nekaterih denarnih zavodov te vrste. Obrachamo se zaradi tega tem potom do dotičnih slav. načelstev posojilnic in hranilnic z vljudno prošnjo, da nam pošljejo po eden izvod računskega zaključka za poslovno leto 1897 v svrhu sestave statističnih tabel, za kar jim bomo v imenu dobre stvari hvaležni. Ob enem nam bode zelo vstrebno, ako nam vpošlje vsak zavod, kateri tega dosedaj še ni storil, svoja pravila. Čim bolj nas bodo podpirale v našem nesebičnem podjetju, katero nam nalaga le mnogo skrbi, truda in stroškov, vse posojilnice brez izjeme, tem prej bode izšel »Letopis«; vsako mogoče zakasnenje pa bodo povzročile le posojilnice same. Na vsak način hočemo navesti v »Letopisu« vse že poslujoče in tudi one posojilnice, katere so se tekom letošnjega leta ustanovile. Žal nam bi pa bilo, ako bi morali pri kateri omeniti, da nismo mogli navesti računskih podatkov zaradi tega, ker nam vzlic vsemu prizadevanju ni bilo mogoče dobiti od nje računskega sklepa. Vsaka posojilnica dobi potem »Letopis«, čim preje bode dotiskan.

Gospodarska organizacija.

Hranilnica in posojilnica v Biljah pri Gorici imela je v mesecu avgustu sprejemkov gld. 4162:35

in izdatkov » 2988:46

tedaj denarnega prometa gld. 7150:81

Hranilnih vlog se je v tem mesecu vložilo gld. 1762:50, vzdignilo pa gld. 998:76 in je stanje konec meseca avgusta gld. 18:739:52.

Posojil se je dalo gld. 883—, vrnilo pa gld. 842— in je stanje gld. 17.936—.

Članov ima posojilnica 178.

Hranilnica in posojilnica na Blokah imela je v mesecu avgustu sprejemkov . . . gld. 3768:22

in izdatkov » 3483:85

tedaj denarnega prometa gld. 7252:07

Hranilnih vlog se je vložilo gld. 1639:60, vzdignilo pa gld. 783:85 in je stanje konec avgusta gld. 36:746:88.

Posojil se je dalo gld. 1400—, vrnilo pa nič in je stanje gld. 16.290—.

Naloženega denarja ima posojilnica 20.211 gld. 45 kr.

Članov ima posojilnica 133.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 16. septembra. Vse dunajsko časopisje izraža globoko žalost radi smrti nepozabne cesarice in iskreno sočutje za hudo skušanega vladarja. Vkljub številni množici prebivalstva, ki se je zbralo na ulicah, kjer so peljali cesaričino truplo, tako mnogobrojno, kot še nikdar preje, je vladal

povsodi najlepši red. Danes od 8. ure zjutraj nadalje hiti prebivalstvo trumoma v dvorno župno cerkev, da se poslovi od zemskih ostankov nepoz. cesarice, ki leži na odru v priprosti, kovinski rakvi brez vsacega okraska. Jediní okrasek je zlati križ na sredi rakve. Rakev je pokrita s črnim, z zlatom pretkanim brokatom. Na nji leže še štirje venci od otrok in vnukov umrle cesarice. Ostali venci vise ob cerkvenih stenah. Občinstvo se v oddelkih 30—40 oseb spušča v cerkev. Do desete ure dopoldne je znašalo število obiskovalcev na desettisoče.

Dunaj, 16. septembra. Danes dopoldne nešteta množica obiskuje dvorno cerkev, kjer je krsta s truplom presvetle cesarice. Gneča je tolika, da policija ne more narediti reda, ker se nihče noče umakniti. Več oseb je omedlelo. Z dežele je prišlo mnogo kmečkega prebivalstva in duhovščine. Sinoči po blagoslovljenju je cesar z obema rokama objel krsto in jokal. Vprašal je grofinjo Sztaray: „Ali je Nj. Velič. cesarica mnogo trpela?“ Grofinja odgovori: „Ne mnogo in ne dolgo, ker je Nj. Veličanstvo presvetla cesarica umrla bila v nezavesti“.

Dunaj, 15. septembra. Mestni uradniki bodo v času največje žalosti na klobukih nosili črne tančice, odpošiljatve magistratove bodo črno zapečatené, mestni stražaji bodo nosili črne tančice na lehtih. — V imenu svojih vlad se pogreba udeležita knez Hohenlohe in veleposlanik Reverseaux.

Dunaj, 16. septembra. Iz Geneve se poroča, da hočejo meščani postaviti spomenik na mestu, kjer je bila cesarica usmrtena.

Dunaj, 15. septembra. Cesar je danes v daljši avdijenci sprejel minist. predsednika grofa Thuna.

Dunaj, 15. septembra. „N. W. Tagblatt“ poroča, da cesar ostane na Dunaju. Na pristojnem mestu ni znano, da bi cesar prihodnja dva meseca preživel v Išli.

Dunaj, 15. septembra. V izredni seji upravnega sveta deželske banke se je guverner grof Montecuccoli v toplih besedah spominjal smrti Nj. Veličanstva cesarice Elizabete. Na dan pogreba so blagajnice od 12. ure zaprte.

Budimpešta, 15. septembra. Zbornica je sklenila, da položi na krsto venec. Pogreba se udeleži predsedstvo in deputacija, kateri se morejo pridružiti vsi poslanci. Isto je sklenila zbornica magnatov.

Monakovo, 15. septembra. K pogrebu se odpeljejo na Dunaj vojvoda Karol Teodor s soprogo in vojvode Ludovik, Sigfrid in Krištof. — Princeregent Luitpold se jutri zvečer odpelje na Dunaj k pogrebu.

Kcdanj, 15. septembra. Grški prestolonaslednik se je zjutraj odpeljal k pogrebu na Dunaj.

Pariz, 15. septembra. Predsednika Faura in vlado bodo pri pogrebu zastopali dunajski veleposlanik Reverseaux, poveljnik 16. kora, general Faure-Begunt in ordonančni častnik kapitan Morou. Ta deputacija položi na krsto srebrno palmo.

Nabrežina, 15. septembra. Pri včerajšnjih nemirih je bil jeden italijanski delovodja ranjen. Na Nabrežini so vsled izgrediv zaprli 48 oseb. Danes je mir.

Devin, 15. septembra. Včeraj ob 8. uri zvečer se je zbralo do 200 oseb pred šolo italijanske „Lega nazionale“, udrli so v poslopje, razbili okna in vrata. Orožniki so množico razpodeli. Danes je prišel vladni komisar z vojaki.

Geneva, 15. septembra. Luccheni je bil danes pripeljan v sobo preiskovalnega sodnika ter z roko pozdravil vse navzoče. Predsednik mu je stavil običajna vprašanja. Luccheni je odgovoril francoski: „Jaz ne razumem francoski.“ ter zahteval tolmača. Odpeljali so ga zopet v ječo.

Bern, 16. septembra. Zvezni predsednik Ruffy se je izjavil, da bode Švica ostreje postopala proti anarhistom.

Bern, 15. septembra. Iz Lausanna se poroča, da je policija zaprla dve osebi. Pred napadom so zaprli nekega anarhista Gual-

duccija, pri katerem je Luccheni nekaj dni stanoval. Drugi je anarhist Barbotti, ki je na sumu, da je Luccheniju pomagal. Oba so odposlali v Genevo.

Budimpešta, 15. septembra. Za spomenik cesarici Elizabeti je podpisanih že nad 100.000 gld.

Prenclava, 15. septembra. Cesar Viljem je prišel k vojaškim vajam. V svojem nagovoru je cesar naglašal resnost časa. Prežalostni zadnji dogodek kaže, da se treba odločno upreti prekucijskim namenom. Državljeni naj podpirajo cesarja in vlado.

Rim, 15. septembra. Ruski zastopnik pri rimskem stolu je dobil danes uradni odgovor na sporočilo državnemu tajniku kardinalu Rampolli glede mirovnega predloga. Odgovor je jako ugoden in izraža željo, da bi se predlog izvršil.

Rim, 15. septembra. „Italie“ poroča, da je vnanji minister Canevaro nasvetoval vsem vladam skupno noto na turško vlado v svrhu miru na Kreti.

Toulon, 15. septembra. Ladija „Foudre“ je več sto vojakov odpeljala na Kreto.

Madrid, 15. septembra. V današnji seji ministerskega sveta pod predsedstvom kraljice je Sagasta pojasnil notranji in vnanji položaj. Jutri ministerski svet imenuje člane za špansko-ameriško mirovno komisijo.

Madrid, 15. septembra. Zbornica je imela danes tajno sejo, ki je bila jako burna. Nekateri poslanci so se tudi spoprijeli; v zbornici velika razburjenost.

Carigrad, 15. sept. V angleških krogih trdijo, da so bili nemiri v Kandiji dogovorjeni. Ko pride dovolj angleških vojakov, bodo pričeli loviti in kaznovati turške izgrednike in morilce. Pri tej priliki utegnejo nastati novi izgredi.

Carigrad, 15. septembra. Turška vlada je odposlala štirim velevladnim dveh okrožnici glede Krete, v katerih odklanja odgovornost za zadnje dogodke, ugovarja bombardovanju in da bi vojake odpoklicala, ter zahteva imenovanje guvernerja. Včeraj je vnanji minister obiskal zastopnike vseh štirih držav ter jim naznanil sultanovo sporočilo.

Kaneja, 15. septembra. Admirali so zopet prosili svoje vlade za nova navodila v radikalnem smislu glede rešitve krečanskega vprašanja. Včeraj je potekel obrok, določen v ultimatumu. Dschevad paša je zahteval, da se podaljša obrok. Turki nočejo odložiti orožja.

Umrli so:

15. septembra. Jakob Zabukovec, tesar, 54 let, Rožne ulice 35, uleus ventric.

V hiralnici:

13. septembra. Ana Selan, delavca žena, 41 let, necrosis cruris deset.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah
15	9 zvečer	743.6	14.5	sr. zah.	jasno	
16	7 zjutraj	743.6	13.5	sl. vzhv.	jasno	0.0
	2. popol.	742.5	22.0	sr. jug	„	
Srednja večerajšnja temperatura 15.4°, za 0.5° nad normalom.						

IVAN KREGAR

izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

v Ljubljani, Poljanska cesta 8, poleg Alojzijevega

priporoča se prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in dobrotnikom v najnatančnejše izdelovanje

monštranc, ciborijev, ke-
lihov, tabernakljev,
svečnikov, lestencev,
križev itd. 764 45

iz najboljših kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni.

P. n.

(647 1-1)

Da naši presvetli, iskrenoljubljeni in nepozabni cesarici Elizabeti dostojno zadnjo čast izkažemo, je odbor podpisane zadruga v svoji seji dne 15. t. m. jednoglasno sklenil v s e častite zadruga člane tem potom naprositi, da

v soboto, dne 17. t. m., od 4. do 6. ure popoldne,

med katerim časom se bode spreved preblage pokojne cesarice na Dunaju vršil,

svoje prostore zapró.

Za zadrugo gostilničarjev, krčmarjev, kavarnarjev in žganjetočnikov v Ljubljani:

Fran Orešek,
odbornik in tajnik.

Fran Pock,
načelnik.

Naznanjam uljudno, da sem dne 16. septembra t. l.

odprl

svojo notarsko pisarnico
v Kranju.

646 3-1

Anton Šlamberger,
o. kr. notar.

Razglas.

632 3-2

Od okrajnega odbora v Slovenski Bistrici se razpisuje mesto

okrajnega ubožnega zdravnika

z letno plačo 500 gld.

Prošnjiki, kateri so slovenskega in nemškega jezika zmožni, naj vložijo svoje prošnje vsaj

do dne 15. oktobra t. l.

pri podpisnem okrajnem odboru.

Okrajni odbor v Slovenski Bistrici,

dne 9. septembra 1898.

Načelnik.

Knjigarna
Kleinmayr-ja & Bamberg-a

v Ljubljani, na Kongresnem trgu 2

priporoča svojo 639 6-3

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah broširanih in v trdnih šolskih vezih po najnižjih cenah.

Seznami uvedenih knjig se oddajajo zastonj.

Dunajska borza.

Dne 15. septembra.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 40 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 » 20 »
Avstrijska zlata renta 4%	121 » 85 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 » 30 »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 80 »
Ogerska krona renta 4%, 200 »	98 » 40 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	905 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	356 » 90 »
London vista	120 » 05 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 82 1/2 »
20 mark	11 » 76 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 53 1/2 »
Italijanski bankovci	44 » 17 1/2 »
C. kr. cekini	4 » 67 »

Dne 14. septembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	164 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 » 25 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 » 10 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	140 » — »
Dunavske vravnave srečke 5%	130 » 50 »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 » 50 »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 50 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 » 40 »
Prijolitetne obveznice državne železnice	— » — »
» » južne železnice 3%	179 » 45 »
» » južne železnice 5%	127 » 35 »
» » dolenskih železnice 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165 » — »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 » 40 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	27 » 25 »
Salmove srečke, 40 gld.	82 » — »
St. Genois srečke, 40 gld.	80 » 20 »
Waldsteinske srečke, 20 gld.	60 » — »
Ljubljanske srečke	23 » 75 »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	156 » 50 »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3400 » — »
Akcije tržškega Lloydja, 500 gld.	437 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	75 » 50 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	110 » — »
Montanska družba avstr. plan.	167 » 55 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	168 » 50 »
Papirnih rubljev 100	127 » 50 »

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.